

Sposób, zakres i tryb sprawowania nadzoru penitencjarnego.

Dz.U.2003.152.1496 z dnia 2003.08.29

Status: Akt obowiązujący

Wersja od: 13 listopada 2010r.

Wejście w życie:

1 września 2003 r.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 26 sierpnia 2003 r.

w sprawie sposobu, zakresu i trybu sprawowania nadzoru penitencjarnego

(Dz. U. z 2003 r. Nr 152, poz. 1496; zm.: Dz. U. z 2010 r. Nr 202, poz. 1339.)

Na podstawie art. 36 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1.

1. Nadzór nad legalnością i prawidłowością przebiegu wykonywania kary pozbawienia wolności, kary aresztu, tymczasowego aresztowania, zatrzymania oraz środka zabezpieczającego związanego z umieszczeniem w zakładzie zamkniętym, a także kar porządkowych i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności, zwany dalej "nadzorem penitencjarnym", sprawuje sędzia penitencjarny sądu okręgowego, w którego okręgu wykonywane są te kary lub środki.

2. ¹ Nadzór penitencjarny sprawuje się również nad wykonywaniem kary aresztu wojskowego, tymczasowego aresztowania zastosowanego przez sąd wojskowy, jak również zatrzymania i kary ograniczenia wolności wykonywanej w jednostce wojskowej. Nadzór ten sprawuje wojskowy sędzia penitencjarny wojskowego sądu garnizonowego, w którego okręgu wykonywane są te kary lub środki.

3. ² W wydzielonym pomieszczeniu Policji lub Straży Granicznej, o którym mowa w art. 223b § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy, nadzór penitencjarny sprawuje sędzia penitencjarny, a w wojskowych izbach zatrzymań - wojskowy sędzia penitencjarny.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do nadzoru penitencjarnego sprawowanego w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych.

§ 2.

1. Nadzór penitencjarny sprawowany w zakładzie karnym przez sędziego penitencjarnego sądu okręgowego lub wojskowego sędziego penitencjarnego wojskowego sądu garnizonowego, zwanego dalej "sędzią penitencjarnym", polega na kontroli i ocenie, w szczególności:

1) legalności wykonywania orzeczonej kary, legalności osadzenia i przebywania

skazanych w zakładach karnych oraz ich zwalniania z tych zakładów;

2) wykonywania zadań penitencjarnych i działalności resocjalizacyjnej zakładu karnego oraz przebiegu procesu resocjalizacji skazanych, zwłaszcza przestrzegania praw i obowiązków skazanych oraz zasadności i skuteczności stosowanych metod i środków oddziaływania penitencjarnego, prawidłowości i terminowości dokonywania okresowych ocen postępów w resocjalizacji i opiniowania skazanych;

3) działalności zakładu karnego w zakresie rozpoznawania osobowości skazanych, zwłaszcza przeprowadzania badań psychologicznych i psychiatrycznych oraz gromadzenia informacji dotyczących osoby skazanego;

4) kwalifikowania skazanych do właściwych systemów wykonywania kary, ustalania indywidualnych programów oddziaływania oraz sposobu ich realizacji;

5) kwalifikowania skazanych jako niebezpiecznych;

6) prawidłowości zaliczenia skazanych do odpowiednich grup i podgrup klasyfikacyjnych, kierowania do właściwych zakładów karnych, rozmieszczania wewnątrz tych zakładów, jak również dokonywania zmian w tym zakresie;

7) różnicowania sposobu i warunków wykonywania kary pozbawienia wolności, kary aresztu i kary aresztu wojskowego;

8) ustalonego w zakładzie karnym porządku i dyscypliny;

9) wykorzystywania pracy jako środka oddziaływania penitencjarnego, przestrzegania przepisów dotyczących czasu, bezpieczeństwa i higieny pracy, kierowania w pierwszej kolejności do odpłatnego zatrudnienia zobowiązanych do świadczeń alimentacyjnych, a także skazanych mających szczególnie trudną sytuację materialną, osobistą lub rodzinną, oraz prawidłowości ustalania należności za pracę;

10) kierowania skazanych do nauczania ogólnego i zawodowego, jak również przestrzegania ustalonych zasad szkolenia i samokształcenia;

11) organizowania czasu wolnego skazanych, zwłaszcza organizowania zajęć kulturalno-oświatowych, zajęć wychowania fizycznego i sportowych, oraz pobudzania aktywności społecznej skazanych;

12) prawidłowości przyznawania nagród, ulg i zezwoleń na czasowe opuszczenie zakładu karnego oraz wymierzania kar dyscyplinarnych i wykorzystywania ich jako środka oddziaływania penitencjarnego;

13) współdziałania ze społeczeństwem, zwłaszcza z zakładami pracy zatrudniającymi skazanych, placówkami oświatowo-wychowawczymi i rodzinami skazanych, zwłaszcza młodocianych, oraz pozyskiwania ich do udziału w procesie wychowawczym;

14) przestrzegania praw skazanych w zakresie korzystania z praktyk i usług religijnych, uczestniczenia w prowadzonym nauczaniu religii i udziału w działalności charytatywnej i społecznej kościoła lub innego związku wyznaniowego;

15) warunków bytowych skazanych, stanu opieki medycznej i stanu sanitarnego;

16) prawidłowości i terminowości załatwiania próśb, skarg i wniosków skazanych;

17) kolejności wykonywania orzeczeń, jak również prawidłowości zawiadamiania o przystąpieniu do wykonania orzeczenia lub o braku możliwości przystąpienia do jego wykonywania oraz przesyłania obliczenia kary;

- 18) prawidłowości i terminowości realizacji świadczeń alimentacyjnych oraz innych należności stwierdzonych tytułem wykonawczym;
- 19) przestrzegania przepisów o bezpieczeństwie w zakładzie karnym, w tym przepisów dotyczących użycia broni, siły fizycznej i środków przymusu bezpośredniego;
- 20) prawidłowości postępowania administracji zakładu karnego w razie ujawnienia popełnienia przestępstwa, a także w wypadkach buntów, samouszkodzeń i zgonów;
- 21) zakresu, terminowości i trafności podejmowanych czynności mających na celu przygotowanie skazanego do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 22) udzielania pomocy postpenitencjarnej, zwłaszcza w zakresie uzyskania przez skazanego dokumentów tożsamości, znalezienia pracy i zakwaterowania po zwolnieniu z zakładu karnego, a także pomocy w ustaleniu niezdolności do pracy i prawa do renty z tytułu tej niezdolności.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do nadzoru penitencjarnego w aresztach śledczych, z tym że nadzór ten powinien uwzględniać również potrzebę zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego, przestrzegania w stosunku do tymczasowo aresztowanych niezbędnej w tym zakresie izolacji oraz zapobiegania wzajemnej ich demoralizacji i zapewnienia bezpieczeństwa w areszcie.

3. ³ Nadzór penitencjarny sprawowany przez sędziego penitencjarnego w pomieszczeniach, o których mowa w art. 223b § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy, oraz w pomieszczeniach wyznaczonych dla osób zatrzymanych obejmuje odpowiednio zakres określony w ust. 1, a nadto kontrolę i ocenę:

- 1) okresu pobytu osadzonych w tych pomieszczeniach;
- 2) prawidłowości rozmieszczenia osadzonych w pomieszczeniach, niezbędnego dla utrzymania porządku i zapobieżenia wzajemnej ich demoralizacji;
- 3) stanu zabezpieczenia technicznego i wyposażenia pomieszczeń, w których przebywają osadzeni.

§ 3.

1. Nadzór penitencjarny sprawowany przez sędziego penitencjarnego nad wykonywaniem środka zabezpieczającego związanego z umieszczeniem sprawcy w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym lub leczenia odwykowego polega na kontroli i ocenie:

- 1) legalności umieszczenia i przebywania sprawców w zakładach oraz ich zwalniania z tych zakładów;
- 2) warunków, w jakich przebywają sprawcy, a w szczególności warunków bytowych, stanu opieki medycznej i stanu sanitarnego oraz zasad postępowania z nimi w zakładzie;
- 3) środków przedsięwziętych w celu uniemożliwienia sprawcom umieszczonym w zakładzie ucieczki z tego zakładu;
- 4) przestrzegania obowiązku zawiadamiania sądu o stanie zdrowia sprawcy umieszczonego w zakładzie i postępach w leczeniu lub terapii oraz o braku potrzeby dalszego pozostawania sprawcy w zakładzie.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio przy sprawowaniu nadzoru penitencjarnego nad wykonywaniem tymczasowego aresztowania w postaci umieszczenia w zakładzie leczniczym, jak również przy sprawowaniu takiego nadzoru w zakładzie leczniczym, w

którym przebywają osoby pozbawione wolności na obserwacji w związku z prowadzonym postępowaniem karnym.

3. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio przy sprawowaniu nadzoru penitencjarnego w publicznych zakładach opieki zdrowotnej, w których umieszczone są osoby pozbawione wolności.

§ 4.⁴

1. Sędzia penitencjarny sprawuje nadzór penitencjarny:

- 1) przeprowadzając, zgodnie z planem, wizytacje jednostek kontrolowanych obejmujące całokształt spraw podlegających kontroli i ocenie;
- 2) przeprowadzając, w uzasadnionych przypadkach z urzędu bądź na polecenie prezesa sądu okręgowego lub apelacyjnego, lustracje jednostek kontrolowanych w celu zbadania określonej problematyki z zakresu działalności jednostki;
- 3) wydając zalecenia powizytacyjne i polustracyjne oraz kontrolując prawidłowość i terminowość ich wykonania;
- 4) wydając decyzje i zarządzenia w przypadkach przewidzianych w ustawie;
- 5) podejmując inne niezbędne czynności.

2. Wizytacje zakładów karnych przeprowadza się nie rzadziej niż raz na cztery lata, a pozostałych jednostek nie rzadziej niż raz na dwa lata.

3. Jeśli zachodzi uzasadnione podejrzenie występowania uchybień w funkcjonowaniu jednostki, prezes sądu okręgowego lub apelacyjnego bezzwłocznie poleca sędziemu penitencjarnemu przeprowadzenie lustracji.

§ 5.

1. W razie stwierdzenia w toku wykonywania nadzoru penitencjarnego istotnych uchybień w działaniu organu orzekającego lub wykonującego orzeczenie, sędzia penitencjarny podejmuje niezwłocznie, w granicach swoich uprawnień, stosowne czynności zmierzające do usunięcia tych uchybień.

2. W przypadku zarządzenia, w razie potrzeby, zwolnienia osoby pozbawionej wolności niezgodnie z prawem, sędzia penitencjarny niezwłocznie przesyła dyrektorowi zakładu karnego lub aresztu śledczego stosowne zarządzenie wraz z nakazem zwolnienia.

§ 6.

1. Po zakończeniu wizytacji sędzia penitencjarny zapoznaje dyrektora jednostki kontrolowanej z wynikami wizytacji, umożliwiając mu ustosunkowanie się do dokonanych ustaleń i zaleceń powizytacyjnych.

2. W miarę potrzeby, zwłaszcza jeżeli w toku wizytacji stwierdzono istotne uchybienia w działalności kontrolowanej jednostki lub zastrzeżenia co do realizowanych przez nią zaleceń, o terminie i przedmiocie czynności, o której mowa w ust. 1, zawiadamia się właściwy organ nadrzędny nad kontrolowaną jednostką.

§ 7.⁵

1. Z przebiegu wizytacji sędzia penitencjarny sporządza sprawozdanie w terminie 14 dni od jej zakończenia, które powinno zawierać:

- 1) wskazanie terminu przeprowadzenia wizytacji;
- 2) wskazanie zakresu czasowego i tematycznego wizytacji;

- 3) ocenę sposobu wykonania zaleceń wydanych w czasie poprzedniej wizytacji;
- 4) dokonane ustalenia;
- 5) szczegółową ocenę pracy wizytowanej jednostki;
- 6) ustalenie wyników przeprowadzonej wizytacji, w tym stwierdzonych uchybień;
- 7) w razie potrzeby zalecenia powizytacyjne, zmierzające do usunięcia stwierdzonych uchybień i zapobieżenia ich powstawaniu;
- 8) ewentualne wnioski o wytknięcie naruszeń służbowych;
- 9) podpis wizytatora;
- 10) datę sporządzenia sprawozdania.

1a. Sędzia penitencjarny wyznacza termin do poinformowania go o zakresie i sposobie wykonania zaleceń powizytacyjnych, a uzyskane informacje niezwłocznie przedstawia organom, którym przesłano odpis sprawozdania.

2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, przechowuje się we właściwym sądzie okręgowym lub wojskowym sądzie garnizonowym, jego odpis zaś przesyła, w terminie 14 dni od zakończenia wizytacji, dyrektorowi kontrolowanej jednostki, a w razie potrzeby również właściwemu organowi nadrzędnemu nad tą jednostką, w celu podjęcia stosownych czynności.

3. Odpisy sprawozdania przesyła się w terminie 30 dni od zakończenia wizytacji Ministrowi Sprawiedliwości oraz odpowiednio Ministrowi Obrony Narodowej, Komendantowi Głównemu Policji lub Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia oraz w przypadku, o którym mowa w art. 35 § 3 zdanie drugie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

§ 7a.⁶ Przepisy § 6 i 7 stosuje się odpowiednio do lustracji, z tym że odpis sprawozdania z lustracji przesyła się Ministrowi Sprawiedliwości albo Ministrowi Obrony Narodowej, jeżeli zachodzi potrzeba:

- 1) zawiadomienia właściwych organów o konieczności zmiany lub uchylecia przepisów sprzecznych z ustawą;
- 2) zawiadomienia o stwierdzonych w toku lustracji rażących uchybieniach w zakresie prawidłowości funkcjonowania kontrolowanej jednostki.

§ 7b.⁷

1. Prezes sądu okręgowego lub prezes wojskowego sądu garnizonowego raz na cztery lata ustala odrębne dla poszczególnych kontrolowanych jednostek plany wizytacji w zakresie nadzoru penitencjarnego.

2. Plan wizytacji podlega aktualizacji w przypadku utworzenia bądź likwidacji jednostki podlegającej wizytacji.

3. Zmiany zaplanowanych terminów wizytacji dopuszczalne są tylko w wyjątkowych okolicznościach i wymagają zgody prezesa sądu okręgowego lub prezesa wojskowego sądu garnizonowego.

4. Prezes sądu okręgowego lub prezes wojskowego sądu garnizonowego, w terminie do dnia 31 października roku kalendarzowego poprzedzającego upływ terminu, o którym mowa w ust. 1, przedstawia plany wizytacji właściwemu prezesowi sądu apelacyjnego lub prezesowi

wojskowego sądu okręgowego, który w terminie 14 dni może wnieść do planów uzupełnienia i uwagi, które są wiążące dla prezesa sądu okręgowego lub prezesa wojskowego sądu garnizonowego.

5. Prezes sądu okręgowego lub prezes wojskowego sądu garnizonowego niezwłocznie zawiadamia prezesa sądu apelacyjnego lub prezesa wojskowego sądu okręgowego o okolicznościach, o których mowa w ust. 2 i 3.

§ 8. Sędzia penitencjarny, w miarę potrzeby, udziela odpowiedniej pomocy administracji nadzorowanych jednostek, zwłaszcza w zakresie stosowania przepisów prawa.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2003 r.²⁾

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679 oraz z 2003 r. Nr 111, poz. 1061 i Nr 142, poz. 1380.

²⁾ Z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 sierpnia 1998 r. w sprawie szczegółowego zakresu i trybu sprawowania nadzoru penitencjarnego (Dz. U. Nr 111, poz. 698).

¹ § 1 ust. 2 zmieniony przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 13 października 2010 r. (Dz.U.10.202.1339) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 listopada 2010 r.

² § 1 ust. 3 zmieniony przez § 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 13 października 2010 r. (Dz.U.10.202.1339) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 listopada 2010 r.

³ § 2 ust. 3 zdanie wstępne zmienione przez § 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 13 października 2010 r. (Dz.U.10.202.1339) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 listopada 2010 r.

⁴ § 4 zmieniony przez § 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 13 października 2010 r. (Dz.U.10.202.1339) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 listopada 2010 r.

⁵ § 7 zmieniony przez § 1 pkt 4 rozporządzenia z dnia 13 października 2010 r. (Dz.U.10.202.1339) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 listopada 2010 r.

⁶ § 7a dodany przez § 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 13 października 2010 r. (Dz.U.10.202.1339) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 listopada 2010 r.

⁷ § 7b dodany przez § 1 pkt 5 rozporządzenia z dnia 13 października 2010 r. (Dz.U.10.202.1339) zmieniającego nin. rozporządzenie z dniem 13 listopada 2010 r.